

Київський університет імені Бориса Грінченка

Історико-філософський факультет

Кафедра всесвітньої історії

Кафедра Історії України

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

_____ О.Б.Жильцов

« ____ » _____ 2020 р.

ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

Виробнича (Педагогічна)

спеціальності: **032 Історія та археологія**

освітнього рівня: **першого (бакалаврського)**

освітньої програми: **032.00.01 Історія та археологія**

Розробник: кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії Київського університету імені Бориса Грінченка **Горпинченко Інна Володимирівна**; кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії **Гринь Дмитро Костянтинович**; кандидат історичних наук, доцент кафедри Історії України **Баранова Наталя Валеріївна**.

Викладач: кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії Київського університету імені Бориса Грінченка **Горпинченко Інна Володимирівна**; кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії **Гринь Дмитро Костянтинович**; кандидат історичних наук, доцент кафедри Історії України **Баранова Наталя Валеріївна**.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри всесвітньої історії, Історії України

Протокол від 21 січня 2020 р. №7.

Завідувач кафедри _____ (Срібняк І.В.)

Завідувач кафедри _____ (Салата О.О.)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми

____.____.20__ р.

Керівник освітньої програми _____ (_____)
(підпис)

Робочу програму перевірено
____.____.20__ р.

Заступник декана _____ (_____)
(підпис)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), « ____ » ____ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), « ____ » ____ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), « ____ » ____ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), « ____ » ____ 20__ р., протокол № ____

1. Опис виробничої (педагогічної) практики.

Найменування показників	Характеристика практики за формами навчання
	денна
Вид практики	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів / тижнів	9/6
Курс	4
Семестр	8
Кількість змістових компонентів з розподілом:	4
Обсяг кредитів	9
Обсяг годин:	270
Тривалість (у тижнях)	6
Форма семестрового контролю	залік

2. Бази практики

Заклади загальної середньої освіти м. Києва

3. Мета та завдання практики відповідно до компетентностей.

Метою виробничої практики є: формування професійної компетентності майбутнього вчителя історії шляхом закріплення та вдосконалення професійних вмінь та навичок планування й організації педагогічного процесу у ході безпосередньої участі в діяльності загальноосвітнього закладу, а також формування їхньої готовності до самостійної трудової діяльності, до виконання функцій вчителя історії через адаптацію до реальних умов школи, до педагогічної творчості, удосконалення професійної підготовки майбутніх спеціалістів у відповідності з вимогами сучасності, а також збору матеріалів для дипломного проектування або для виконання дипломної роботи.

Вправність мислення:

ЗК 3. Готовність до пізнання нового і неперервного навчання, до опанування нових знань і стратегій/способів мислення.

ЗК 6. Критичність та самокритичність мислення.

ЗК 7. Схильність до самоперевірки отриманих результатів, турбота про якісне виконання професійних завдань.

Інтелектуальна комунікація:

ЗК 8. Увага і толерантність до іншої (й інакшої) думки, здатність аналізувати її зміст та структуру в процесі спілкування та адекватно на неї реагувати.

ЗК 9. Здатність брати участь в інтелектуальних дискусіях, використовувати ввічливі форми звернення до опонента, концентруватися на значущих складових судження, не переходячи на особистості.

ЗК 10. Навички публічного мовлення, здатність ясно та виразно висловлюватися в процесі комунікації.

ЗК 11. Навички роботи в групі, розподіл функцій в колективній роботі.

ЗК 12. Відкритість, здатність сприймати і враховувати зауваги, оптимізувати власну позицію в процесі обговорення, налаштованість на діалог, залучення у власні міркування висловлених слухних ідей.

ФК 12. Знати і володіти на фаховому рівні методами викладання історії та суміжних дисциплін у загальноосвітніх навчальних закладах різних типів

4. Результати проходження практики

Завданнями педагогічної практики студентів є подальший розвиток і вдосконалення студентами загально педагогічних умінь та навичок, формування професійно-педагогічних умінь вчителя історії та класного керівника, застосування на практиці теоретичних знань з історії України та всесвітньої історії, педагогіки, психології, методики викладання історії. Програма враховує знання, отримані студентами з курсів педагогіки, психології, методики

викладання історії, визначає місце педагогічної практики в системі підготовки майбутніх вчителів історії.

Завдання професійної педагогічної практики:

1. Викладання історії як навчального предмету у відповідності з базовою програмою для загальноосвітніх навчальних закладів (рівень стандарту),.
2. Спостереження та аналіз досвіду роботи вчителів загальноосвітніх закладів і викладачів історії зокрема.
3. Поглиблення, збагачення і закріплення психолого-педагогічних, методичних і спеціальних знань, їх застосування у вирішення конкретних педагогічних завдань.
4. Удосконалення вмінь складати тематичне і поурочне планування.
5. Формування та поглиблення вмінь розробляти контрольні-діагностичні матеріали для учнів.
6. Удосконалення професійно-педагогічних особистісних якостей (вміння проявляти витримку, педагогічний такт, гуманне ставлення до дітей, культура спілкування тощо).
7. Поглиблення стійкого інтересу до обраної професії і потреби в педагогічній самоосвіті.
8. Вироблення науково-дослідницького підходу до педагогічної діяльності.
9. Формування і розвиток виконавських умінь і навичок.
10. Ознайомлення з сучасним станом і проблемами навчально-виховної роботи в школах різноманітного типу, з передовим педагогічним досвідом вчителів історії та класних керівників.
11. Сприяння зростанню творчого потенціалу студентів під час проведення науково-педагогічних досліджень, вивчення кращого досвіду роботи заступника директора з методики виховної роботи, класних керівників, керівників системи загально-освітніх закладів.

4. Результати проходження практики відповідно до компетентностей.

В результаті проходження практики студенти історико-філософського факультету повинні оволодіти наступними навичками:

1. Конструктивно-планувальні:

- а) розробляти плани-конспекти окремих уроків та системи тематичних уроків з історії; визначати конкретні мету, завдання та етапи кожного уроку;
- б) обирати ефективні прийоми та методи досягнення поставлених завдань на кожному етапі уроку;
- в) визначати типи завдань та послідовність їх виконання відповідно до

етапів оволодіння знаннями з історії, вміннями й навичками, а також з урахуванням труднощів навчального матеріалу й рівня підготовленості учнів;

г) проектувати і створювати необхідні наочні матеріали для проведення уроків; використовувати комп'ютерні технології у викладанні історії;

д) складати план позакласної роботи з історії в класі старшої школи;

е) складати план і сценарій позакласного заходу з історії.

2. Організаційні:

а) організовувати виконання накресленого плану;

б) забезпечувати активну діяльність учнів відповідно до плану уроку;

в) раціонально поєднувати колективні та індивідуальні форми роботи з урахуванням особливостей кожної з них;

г) навчати учнів найбільш раціональних прийомів самостійної роботи з історії;

д) цілеспрямовано й методично правильно використовувати традиційні наочні матеріали, аудіовізуальні та візуальні технічні засоби навчання, зокрема використовувати комп'ютер у навчальній діяльності (перевірка знань учнів за допомогою тестів, показ відеофрагментів, графічне зображення карти з

можливою мультиплікаційною обробкою інформації);

е) проводити позакласні заходи, організовувати їх згідно зі складеним планом і сценарієм.

3. Розвивально-виховні:

а) реалізовувати загальноосвітній, розвиваючий та виховний потенціал матеріалу уроку історії або серії уроків;

б) формувати і розвивати на матеріалі історії України й всесвітньої історії інтелектуальну та емоційну сфери особистості учня, його пізнавальні інтереси;

в) вирішувати завдання морального, культурного, естетичного, гуманістичного виховання учнів.

4. Дослідницькі:

а) вивчати ставлення учнів до предмета і виявляти рівень сформованості навичок та вмінь учнів за завданнями вчителя;

б) здійснювати методичний аналіз історичного матеріалу з метою прогнозування можливих труднощів його засвоєння учнями та добору оптимальних шляхів запобігання помилок;

в) проводити спостереження та аналіз відвіданих уроків з опорою на схему або вузькоцільове завдання;

г) спостерігати, аналізувати та узагальнювати досвід учителів, студентів-практикантів, використовуючи ефективні прийоми і форми у практиці своєї

роботи;

д) вивчати методичну літературу і теоретично осмислювати навчальний процес у формі виступів на методичних семінарах, а також удосконалювати свою роботу, використовуючи описані в літературі нові форми, прийоми і методи роботи.

ПРН 20. Здатність застосовувати сучасні методики викладання історії.

5. Структура практики

Етапи проходження практики та види діяльності студентів	Розподіл годин між видами робіт
Етап 1. Початковий	
Установча науково-практична конференція	30
Ознайомлення з базою практики	30
Разом	60
Етап 2. Проведення практики (основний етап)	
1) Виконання навчальної складової практики	50
2) Організація позакласної роботи в рамках практики	50
3) Проведення дослідницької роботи	50
Разом	150
Етап 3. Підсумки практики (заклучний етап)	
1) Підготовка звітних матеріалів з педагогічної практики	30
2) Участь у підсумкових заходах з педагогічної практики (круглий стіл, науково-практична конференція)	30
Разом	60
Усього	270

6. Зміст практики

6.1. особливості організації і проведення практики

Загальна послідовність проходження практики передбачає:

- оформлення направлення в установу та розподіл на бази практик на підставі клопотань, службової записки/наказу;
- вивчення правил техніки безпеки та отримання інструктажу в університеті та на робочому місці;
- відвідування загально-настановчих та індивідуальних консультацій;
- виконання загального та індивідуального завдань практики;
- оформлення звіту;
- отримання відгуку з бази практики;
- укладання та подання звітної документації керівнику практики;
- захист практики.

Змістовий модуль 1. Організаційно-навчальна діяльність.

На цьому етапі студент:

- Знайомиться з навчальним закладом, особливостями організації педагогічного процесу, педагогічною проблемою, над якою працює школа, адміністрацією, учителем історії, класним керівником, учнями закріпленого на час практики класу.
- Визначає можливості методичного та навчального ресурсу кабінету історії, бібліотеки.
- Складає індивідуальний план роботи та узгоджує його з учителем історії, класним керівником, груповим керівником та методистами практики.

Змістовий модуль 2. Виховна діяльність.

На цьому етапі студент:

- Ознайомлюється із колективом класу, в якому працює як помічник класного керівника, налагоджує і підтримує позитивні взаємини з учнями, спілкується з ними між заняттями та у позанавчальний час, виявляє інтерес до їхнього життя, допомагає їм у подоланні труднощів у навчанні, міжособистісному спілкуванні тощо.
- Оволодіває алгоритмом підготовки до позакласного заходу, години класного керівника.
- Укладає плани-сценарії виховного заходу.
- Разом із класним керівником організовує дозвілля учнів, самостійно проводить виховні заходи, з урахуванням плану виховної роботи в класі, потреб та інтересів учнів, практикує проведення позакласних заходів з історії.
- Вчиться щиро, відверто ставитися до учнів, налагоджувати з ними позитивні стосунки.
- Складає психолого-педагогічну характеристику учня.

Змістовий модуль 3. Індивідуальне завдання.

Навчальна мета індивідуального завдання полягає у тому, щоб студент:

- організував свою пошукову діяльність як самостійний дослідник, що сам визначає предмет та об'єкт наукового аналізу, конкретизує їх через мету і завдання, які досягаються обраним ним інструментарієм;
- поетапно розгорнув цілісну логіку наукового пошуку від характеристики актуальності обраної ним проблеми до висунення гіпотези до експериментального її доведення або заперечення;
- зіставив, у межах визначеної проблеми її теоретичну сутність і наукові трактування та емпіричну, самостійно отриману інформацію;
- апробував свої можливості у напрямі проектування та прогнозування ефективності педагогічно доцільних дій, підходів, необхідних змін елементів навчально-виховного процесу у частині досліджуваної ним проблеми.

У ході виконання індивідуального науково-дослідного завдання студент виробляє наступні конкретні науково-педагогічні вміння (і реалізовує їх у професійній сфері):

- бачення проблем теорії і практики навчально-виховного процесу і співвіднесення їх із конкретним емпіричним досвідом;
- висунення педагогічно доцільних ідей, уявне або реальне створення середовища для їх реалізації та передбачення можливих наслідків;
- визначення конкретних кроків щодо реалізації ідей і послідовності їх впровадження;
- бачення і здатність робити оптимальний вибір у спектрі методик дослідної діяльності.

У якості оптимальних методів емпіричної складової наукового дослідження рекомендовано використовувати, на вибір студента, анкетування, бесіди, інтерв'ю, спостереження, контент-аналіз змісту учнівських (студентських) навчальних, творчих завдань, есе та якісні методи – описово-інтерпретаційний аналіз результатів спостережень і вивченого конкретного досвіду з свідчень учнів, студентів, вчителів, викладачів, їхніх розповідей тощо.

Змістовий модуль 4 Підбиття підсумків

7. Оформлення документації практики

Щоденник педагогічної практики. Звіт про проходження практики.

8. Підсумкова звітна конференція

Доповідь студента-практиканта на підсумковій звітній конференції з повідомленням про результати педагогічної практики.

6.3. Обов'язки студентів під час проходження практики.

Студенти–практиканти зобов'язані:

– до початку практики одержати консультацію керівника практики від Університету щодо оформлення необхідних документів (під час установчої конференції з практики або в індивідуальному порядку);

– вивчити і суворо дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії бібліотечної установи;

– своєчасно прибути на базу практики, дотримуватися встановленого розпорядку практичних занять;

– у повному обсязі виконати всі завдання програми практики, вести облік проведеної роботи у щоденнику проходження практики;

– своєчасно оформити звітну документацію з практики з дотриманням усіх вимог і стандартів, скласти залік з практики;

– проходити практику відповідно до строків, визначених у наказі по університету.

Зміна терміну проходження практики через поважні обставини, що підтверджені документально, проводиться за розпорядженням першого проректора університету на підставі заяви на його ім'я з погодженням завідувача кафедри, декана та керівника з виробничих практик університету.

Студенти-практиканти несуть повну відповідальність за виконання робочої програми практики. Студент, який не виконав у повному обсязі робочу програму практики або отримав негативну залікову оцінку з практики, відраховується з університету.

У разі невиконання повного обсягу програми практики з поважної причини студент за поданням його заяви на ім'я ректора університету та відповідних документів залишається на повторний курс навчання.

Староста групи практикантів на базі практики складає розклад зайнятості практикантів на кожний день наступного тижня практики, доводить його до відома групового керівника практики, повідомляє студентів-практикантів про колективні консультації, виконує доручення керівників практики.

6.4. Обов'язки керівників практики від Університету та від бази практики.

Груповий керівник практики від Університету:

– бере участь у підготовці та проведенні установчої конференції для ознайомлення студентів з порядком і вимогами до проходження практики, технікою безпеки, графіком роботи, звітною документацією;

– знайомить керівників від бази практики з програмою практики й обов'язками, які покладаються на них;

– розподіляє разом з керівником від бази практики студентів на робочих місцях;

– контролює виконання студентами правил внутрішнього трудового розпорядку, контролює ведення керівником від бази практики обліку відвідування студентами практики;

- забезпечує постійне керівництво та контроль за виконанням програми практики кожним студентом;
- надає необхідні консультації студентам щодо виконання завдань практики;
- періодично інформує заступника декана факультету з практики, завідувача кафедри, керівника практик університету про хід практики, вирішує з ними поточні питання;
- підводить підсумки практики, оцінює роботу кожного студента та складає звіт про підсумки проведеної практики;
- приймає диференційований залік з педагогічної практики.

Керівник практики від бази практики:

- створює необхідні умови для виконання студентами програми практики, не дозволяє залучення студентів до роботи, що не відповідає програмі практики;
- проводить обов'язкові інструктажі з охорони праці і техніки безпеки;
- дотримується календарних графіків проходження практики студентами;
- контролює дотримання практикантами виробничої дисципліни; забезпечує облік відвідування практики студентами, про всі порушення трудової дисципліни, внутрішнього розпорядку тощо повідомляє навчальний заклад;
- проводить облік та оцінювання виконаної кожним студентом роботи, після завершення практики характеризує роботу кожного студента, на запрошення кафедри бере участь у підсумковій конференції.

7. Контроль навчальних досягнень

7.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Види робіт/діяльності студента	Форма звітності	Максимальна кількість балів		
		За одиницю	кількість	Максимальн а кількість балів
Участь в установчій конференції		4	1	4
Участь в підсумковій звітній конференції		4	1	4
Оформлення звітної документації	Звіт, щоденник	20	1	20
Проведення уроків (як мінімум 2-х) та класного виховного заходу		12	1	12
Робочий день Примітка: тривалість практики становить 6 тижнів по 5 робочих днів у кожному, тобто разом – 30 робочих дні	Робочий день	30	2	60
		Разом		100
Максимальна кількість балів: 100				
Розрахунок коефіцієнта: $100/100 = 1$				

7.2. Перелік звітної документації

1. Індивідуальний план.
2. Щоденник педпрактики.
3. Характеристика студента-практиканта з оцінкою вчителя, підписана і завірена директором школи.
4. Плани-конспекти двох залікових уроків, підписані вчителем або методистом.
5. Аналіз одного з відвіданих уроків зі спеціальності.
6. Психолого-педагогічна характеристика учня.
7. Психолого-педагогічна характеристика учнівського колективу.
8. Розробка й аналіз проведених виховних заходів.
9. Наочність, дидактичний матеріал, виготовлені до залікових уроків.

7.3. Вимоги до звіту про практику

Основним у переліку обов'язкових для студента документів є звіт, оформлений у визначеній формі. Звіт повинен містити вичерпну інформацію про виконану роботу і кінцеві результати практики, продемонструвати зростання професійної компетентності. Він повинен бути чітким, стислим, характеризуватися ясністю і переконливістю викладів результатів роботи, обґрунтованістю висновків і рекомендацій. У звіті повинна бути конкретно описана робота, особисто виконана студентом згідно індивідуального плану роботи; не повинно бути дослівного переписування матеріалів баз практики, а також цитування літературних джерел.

Структура звіту

Вступ (основні завдання індивідуального плану практичної діяльності.)

Р.1 Виконання модуля навчальної діяльності. У цій частині звіту необхідно зазначити скільки студент відвідав уроків, яким ефективним прийомом взаємодії з учнями навчився. Подати узагальнений аналіз використаних методів і форм роботи на уроці, висновки про ефективність застосованих ним різних форм взаємодії учнів і вчителя, пропозиції щодо покращення організації навчання історії та інших предметів освітньої галузі.

Р.2 Виконання модуля виховної діяльності. У цій частині звіту слід висвітлити роботу студента-практиканта в позаурочний час: тематику бесід, доповідей, диспутів та ін. Необхідно навести сценарій залікового виховного заходу, позакласного заходу з історії або дати йому розгорнуту характеристику (якщо виховний захід сценарію не передбачає), провести ґрунтовний аналіз задуму, виховного впливу, ефективності й значущості розробленого заходу. Крім зазначеного вказати основні етапи написання психолого-педагогічної характеристики.

Р.3 Звіт про виконання індивідуального завдання (у довільній формі)

Висновки. У висновках необхідно зазначити, яке значення мала практика для педагогічної підготовки майбутнього вчителя, які позитивні й негативні сторони спостерігалися в організації практики, зробити висновки про власні здобутки (знання, уміння та навички) у ході виконання завдань практики.

Всі інші звітні документи оформляються відповідно інструктивно-методичних рекомендацій. Після закінчення терміну практики студенти звітують про виконання програми та індивідуального завдання. Документація з практики, визначена програмою практики, здається студентами-практикантами на перевірку впродовж трьох днів після закінчення практики.

7.4. Система контролю та критерії оцінювання

Оцінка “відмінно” ставиться, якщо уроки, виховні й позакласні заходи було проведено на високому науковому і організаційному методичному рівнях, студентом обґрунтовано висувалися, ефективно вирішувалися навчально-виховні завдання, раціонально застосовувалися різноманітні методи навчання та прийоми активізації школярів із

врахуванням їх вікових особливостей й індивідуальних відмінностей, підтримувалася дисципліна; якщо студент виявив знання психолого-педагогічної теорії й творчу самостійність у доборі навчального і дидактичного матеріалу в процесі побудови й аналізу занять, уміло керував поведінкою і утримував увагу учнів під час уроку.

При цьому:

- повністю реалізовано виховний, освітній та розвивальний потенціал уроку;
- методичні прийоми відповідають умовам навчання та поставленим цілям;
- доцільно, у відповідності до змісту та мети, розподілено час уроку;
- правильно встановлено послідовність і співвідношення роботи з історичними та правовими поняттями, історичними фактами, хронологією тощо;
- грамотно добирає та використовує наочність, ТЗН та інші засоби навчання, як наявні, так і самостійно виготовлені;
- студент-практикант не робить помилок, помічає помилки учнів і вчасно, коректно їх виправляє;
- практикант використовує різні способи активізації учнів на уроці з урахуванням їх вікових особливостей і здійснює індивідуальний підхід до учнів;
- активно використовує міжпредметні та міжкурсові зв'язки, причинно-наслідкові зв'язки в історії з метою активізації та мотивації навчальної діяльності учнів;
- студент вміє викликати інтерес учнів до виучуваного матеріалу;
- епізодично користується конспектом і в ході уроку може скоригувати свою діяльність.

Оцінка “добре” ставиться, якщо студент навчальні, виховні та позакласні заходи провів на високому науковому і методичному рівнях, успішно вирішував завдання, поставлені до уроку, виховного або позакласного заходу з історії, проте недостатньо ефективно використовував окремі методичні прийоми активізації учнів; якщо студент виявив знання психолого-педагогічної теорії, що дозволило йому утримувати нормальну поведінку та увагу учнів під час уроку, припускався незначних помилок у побудові й проведенні занять:

- не до кінця реалізовано виховний, освітній і розвивальний потенціал уроку;
- методичні прийоми раціональні, відповідають поставленим цілям та умовам навчання;
- в основному правильно встановлено послідовність і співвідношення роботи з історичними та правовими поняттями, історичними фактами, хронологією тощо;
- практикант володіє різними способами активізації учнів на уроці, але не завжди здійснює індивідуальний підхід до них;
- використовує міжпредметні та міжкурсові зв'язки, причинно-наслідкові зв'язки в історії з метою активізації та мотивації навчальної діяльності учнів;
- студент вміє викликати інтерес учнів до більшості видів роботи, що проводиться на уроці;
- використовує наявні й самостійно виготовлені наочні посібники, але методика їх використання потребує удосконалення, є не завжди раціональною;
- епізодично користується конспектом протягом уроку і в деяких випадках може скоригувати свою заплановану діяльність.

Оцінка “задовільно” ставиться, якщо студент у реалізації навчально-виховних завдань помилявся, недостатньо ефективно застосовував психолого-педагогічну теорію, методи та прийоми навчання, недостатньо активізував пізнавальну діяльність школярів, не завжди був спроможний установити контакт з ними, під час аналізу занять не виявляв чи не розумів сутності й причин своїх помилок та недоліків. При цьому:

- не до кінця реалізовано виховний, освітній та розвивальний потенціал уроку;

- методичні прийоми не завжди відповідають меті;
- мають місце порушення послідовності і співвідношення роботи з історичними та правовими поняттями, історичними фактами, хронологією і т. ін.;
- студент сам робить помилки і не помічає помилок учнів;
- недостатньо володіє способами активізації учнів на уроці, не здійснює індивідуальний підхід до них;
- уміє викликати інтерес до деяких видів роботи на уроці;
- студент мало і не завжди раціонально використовує наочні посібники, дошку, карти, ТЗН тощо, не виготовляє їх сам;
- студент постійно користується конспектом і не може скоригувати свою діяльність у ході уроку.

Оцінка “незадовільно” ставиться, якщо на уроці не було досягнуто навчально-виховної мети, було допущено серйозні помилки під час викладу навчального матеріалу, не забезпечувалася дисципліна; якщо студент виявив слабкі знання психолого-педагогічної теорії й некритично ставився до своєї роботи.

Оцінка виховної роботи.

Оцінкою “відмінно” оцінюється студент, який вчасно та якісно виконав запланований обсяг робіт, виявив уміння спиратися на психолого-педагогічну теорію, правильно визначати й ефективно вирішувати виховні завдання, передбачати способи і результати його вирішення з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів, виявив самостійність, творчий підхід, педагогічний такт.

Оцінка “добре” ставиться студенту, який повністю виконав окреслену на період практики програму виховної роботи, виявив уміння визначати виховні завдання і способи їх вирішення, виявив ініціативу в роботі, однак у процесі проведення окремих видів виховної роботи припускався незначних помилок.

Оцінка “задовільно” ставиться студенту, який виконав програму виховної роботи, проте не виявив глибокого знання психолого-педагогічної теорії й уміння застосовувати її, припускався помилок у плануванні й проведенні окремих позакласних заходів, недостатньо враховував вікові й індивідуальні особливості учнів.

Оцінкою “незадовільно” оцінюється студент, який не виконав програму виховної роботи; не виявив знання психолого-педагогічної теорії, уміння застосовувати її для реалізації виховних завдань, не зміг установити необхідні взаємини з учнями, не спромігся організувати педагогічно виправдану діяльність.

Підсумкова оцінка за педагогічну практику повинна враховувати ступінь ефективності проведеної студентом навчально-виховної роботи, участь у роботі школи, суспільну активність студента, його ставлення до професії педагога, до учнів, якість звітної документації.

Якість звітної документації, а також термін її подачі студентом викладачеві-методисту може стати підставою для зниження оцінки, а в окремих випадках – для висновку про невиконання програми педагогічної практики.

7.5. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

8. Рекомендовані джерела (за потреби)

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА: МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ІСТОРІЇ

І. Джерела:

1. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти // Історія в школах України. – 2004. – № 2.
2. Державна національна програма „Освіта” (Україна „XXI століття”) // Освіта. – 1993. – № 44-46.
3. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Історія України. Всесвітня історія. 10-11 класи // Історія в школах України. – 2010. – № 11-12.

II. Підручники та посібники:

1. Вороліс М.Г. Методика викладання історії в середній загальноосвітній школі (I-III ступенів) / М.Г.Вороліс. – Вінниця, 2005.
2. Вяземский Е.Е. Теория и методика преподавания истории: Учебник для студентов высших учебных заведений/ Е.Е.Вяземський, О.Ю.Стрелова. – М., 2003.
3. Мельник Л.Г. Методика викладання історії в середній школі / Л.Г.Мельник. – К., 1974.
4. Пометун О., Фрейман Г. Методика навчання історії в середній школі / О.Пометун, Г.Фрейман. – К., 2006.
5. Степанищев А.Т. Методика преподавания и изучения истории. В 2-х частях / А.Т.Степанищев. – М., 2002.
6. Студеникин М.Т. Методика преподавания истории в школе / М.Т.Студеникин. – М., 2000.
7. Турянская О.Ф. Методика преподавания истории в школе (в схемах и таблицах) Методическое пособие для организации самостоятельной работы по предмету / О.Ф.Турянская. – Лучанск, 1999.

III. Монографії та статті:

1. Актуальные вопросы методики обучения истории в средней школе. Пособие для учителя / Под ред. Колоскова А.М. – М., 1984.
2. Алексеева М.Я. Организация научно-исследовательской деятельности на уроках истории / М.Я.Алексеева // Преподавание истории и обществознания в школе. – 2003. – № 4.
3. Баханов К. Облік індивідуальних досягнень учнів у навчанні історії / К.Баханов // Історія в школах України. – 1999. – № 2.

4. Баханов К. Способи фіксації навчального матеріалу на уроках історії / К.Баханов // Історія в школах України. – 1997. – № 4.
5. Баханов К. Тематичне оцінювання навчальних досягнень учнів з історії: Компетентнісно-орієнтований підхід / К.Баханов // Історія в школах України. – 2004. – № 6.
6. Бакунин В.М. Методические аспекты экскурсионной деятельности / В.М.Бакунин // Преподавание истории в школе. – 2002. – № 10.
7. Баранов П.А. Индивидуальный учебный план учащегося в системе профильного обучения истории / П.А.Баранов, С.В.Шевченко // История и обществознание в школе. – 2008. – № 8.
8. Борисов С. Хронологічні завдання на уроці історії / С.Борисов // Історія в школі. – 1998. – № 9.
9. Виноградова М.В. Проектная деятельность учащихся X класса на уроках истории / М.В.Виноградова, Н.А.Лебедева // Преподавание истории в школе. – 2009. – № 9.
10. Власова Т.А. Развитие критического мышления на уроках истории в старших классах / Т.А.Власова // Преподавание истории и обществознания в школе. – 2005. – № 3.
11. Войцеховський Ю. Підготовка вчителя до уроку історії (на прикладі теми “Центральна та Східна Європа в IX – XI ст.” / Ю.Войцеховський // Історія в школі. – 1998. – № 7-8.
12. Голованов С. Нетрадиційні уроки історії з використанням історичних мінівистав. / С.Голованов // Історія в школах України. – 1996. – № 2.
13. Гора В.П. Методические приемы и средства наглядного обучения истории в средней школе / В.П.Гора. – М., 1971.
14. Журба Л. Проблемні ситуації та способи їх створення на уроках новітньої історії України / Журба Л. // Історія в школі. – 2006. – № 6.
15. Задорожна Л. Історичні документи як основа побудови пізнавальних завдань / Л.Задорожна // Історія в школах України. – 2002. – № 2.
16. Зотов Ю.Б. Организация современного урока / Ю.Б.Зотов. – М., 1984.
17. Киришнер Л.А. Формирование познавательных возможностей учащихся в процессе изучения истории / Л.А.Киришнер. – М., 1982.
18. Копцюх Б. Вірші-загадки у вивченні історії України (7 кл.) / Б.Копцюх // Історія в школах України. – 1999 – № 8-9.
19. Мисан В. Використання опорних конспектів на уроках історії // Історія в школах України / В.Мисан. – 1997. – № 1.
20. Мороз П. Методичні вимоги та критерії до характеристики історичної особи. / П.Мороз // Історія в школах України. – 1997. – № 3.

21. Озерский И.З. Начинаящему учителю истории / И.З.Озерский. – М., 1989.
22. Осадчук Р. Вимоги до контролю та перевірки за навчанням учнів з предметів суспільно-гуманітарного циклу / Р.Осадчук // Історія в школі. – 2001. – № 10.
23. Осадчук Р. Організація самостійної роботи в умовах профільного навчання / Р.Осадчук // Історія в школі. – 2008. – № 2.
24. Пузінов Д. Методика формування життєвої компетентності старшокласників у процесі навчання історії України / Д.Пузінов // Історія в школі. – 2012. – № 3.
25. Саплина Е.В. Как сделать эффективным урок истории / Е.В.Саплина // Преподавание истории в школе. – 2001. – № 6.
26. Сотніченко В. Бізнес-фестиваль на уроці історії. / В.Сотніченко, О.Ільюшина // Історія в школі. – 1998. – № 4.
27. Тематичне оцінювання навчальних досягнень учнів на уроках історії // Історія в школі. – 2001. – № 2.
28. Треф'як Я. Методика краєзнавчої роботи в школі / Я.Треф'як // Історія в школах України. – 2002. – № 1.
29. Уланова Л. Рівні навченості учнів з історії та критерії їх оцінювання / Л.Уланова // Історія в школах України. – 2000. – № 3.
30. Фідря О. Афоризми і висловлювання у викладанні історії / О.Фідря // Історія в школі. – 1998. – № 1.
31. Ходос М. Методичні засади краєзнавчої роботи в ЗОШ / М.Ходос // Історія в школі. – 2004. – № 4.
32. Хлытина О.М., Лейбова Е.К. Устные исторические источники на уроках в старших классах // ПИШ. – 2008. – № 5.

ПЕДАГОГІКА

1. Абдулина О.А. Педагогическая практика студентов / О.А.Абдулина, Н.П.Загрязкина. – М., 1989.
2. Бех І.Д. Особистісно зорієнтоване виховання / І.Д.Бех. – К., 1998.
3. Боровский А.Б. Система методов профессиональной ориентации. Кн. 2. Методики профориентационной работы (приложение) / А.Б.Боровский, Т.М.Потапенко, Г.В.Щекин. – К., 1993.
4. Дитинство в Україні: права, гарантії, захист: Зб. док. – К.: Столиця, 1998.
5. Класний керівник у сучасній школі: Метод. посібник (В.М.Оржеховська, О.І.Пилипенко та ін. – К., 1996.

6. Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності: Проект// Шлях освіти. – 2000. – № 3.
7. Особистісно зорієнтоване навчання та виховання. За покликом серця: З досвіду // Педагогічна газета. – 2000. - № 3.
8. Національна доктрина розвитку освіти // Освіта України. – 2002. – 24 квітня – 1 травня.
9. Полякова Т.С. Анализ затруднений в практической деятельности начинающих учителей / Т.С.Полякова. – М., 1983.
10. Підготовка майбутнього вчителя до морального виховання учнів: Навчальний посібник. – К., 1996.
11. Сухомлинський В.О. Народження громадянина: Вибр. тв. У 5-ти т. / В.О.Сухомлинський. – Т.3. – К., Рад. школа, 1976.
12. Шептенко П.А. Методика и технология работы социального педагога / П.А.Шептенко, Г.А.Воронина. – М., 2001.
13. Щербань П. Формування духовної культури особистості / П.Щербань // Рідна школа. – 1999. - № 7-8.
14. Шкільні свята та розваги: Збірник сценаріїв на допомогу педагогічним працівникам загальноосвітніх та педагогічних закладів: у 3-х частинах – Тернопіль, 1999.
15. Щуркова Н.Е. Классное руководство: теория, методика, технология / Н.Е.Щуркова. – М., 2000.

ПСИХОЛОГІЯ

1. Альманах психологических тестов / Сост. Римские Р.Р. и С.А. – М., 1996.
2. Аникеева Н.П. Психологический климат в коллективе / Н.П.Аникеева. – М., 1996.
3. Бадмаев Б.Ц. Психология в работе учителя: В 2 кн. / Б.Ц.Бадмаев – М., 2000.
4. Вікова та педагогічна психологія: Навч.посібник / О.В.Скрипченко, Л.В.Долинська, З.В.Огороднійчук та ін. – К.: Просвіта, 2001. – 416 с.
5. Заброцький М.М. Педагогічна психологія / М.М.Заброцький. – Х.: МАУП. – 200 с.
6. Изучение личности школьника учителем / Под ред. З.И. Васильевой. – М., 1991.
7. Ішмуратов А.Т. Конфлікт і згода / А.Т.Ішмуратов. – К., 1996.
8. Коломинский Я.Л. Психология детского коллектива. – Минск, 1984.
9. Корнев М.Н., Коваленко А.Б. Соціальна психологія. – Київ, 1995.
10. Немов Р.С. Практическая психология. – М., 1998.
11. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: Посібник. – К.: Академвидав,

2003. – 448 с.

12.Петровский А.В., Шпалинский В.В. Социальная психология коллектива. – М., 1978.

13.Психология личности: тесты, опросники, методики /Авторы-составители: Н.В.Киршнева, Н.В.Рябчикова. – М., 1995.

14.Савчин М.В. Педагогічна соціальна психологія. – Дрогобич, 1998.

15.Семиченко В.А. Психология социальных отношений. – Київ, 1999.

9. Додаткові ресурси (за наявності)**Д О Д А Т К И**

Додаток 1.

Київський університет імені Бориса Грінченка**Історико-філософський факультет****ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ**

про педагогічну практику

Студента-практиканта IV курсу, _____ (прізвище, ім'я, по батькові) _____

у _____ класі _____ школи

з _____ по _____ 2020 р.

Примітка.

До звіту додається:

1. Індивідуальний план.
2. Щоденник.
3. Конспект двох залікових уроків.
4. Конспект двох позакласних заходів.
5. Характеристика студента-практиканта з оцінкою вчителя.
6. Аналіз одного з відвіданих студентом-практикантом уроків.
7. Наочність, дидактичні матеріали, виготовлені до залікових уроків.

План передбачає такі розділи:

Тиждень I.

1. Підготовка до педагогічної практики.

- а) ознайомлення з педагогічним та учнівським колективами, зі складом класу, до якого призначено студента-практиканта;
- б) вивчення шкільної документації;
- в) вивчення методичних рекомендацій з педагогічної практики;
- г) проведення психолого-педагогічних спостережень.

Тиждень II – IV.

2. Навчальна робота.

- а) Складання календарного плану.
- б) Спостереження та аналіз уроків учителя.
- в) Самостійне проведення уроків.
- г) Відвідання уроків учителів і студентів-практикантів.
- д) Індивідуальні заняття з учнями.

3. Виховна робота та позакласна робота з історії.

- а) Ознайомлення з планом роботи класного керівника, з планом виховної роботи школи.
- б) Планування виховних та позакласних заходів з історії, які студент буде проводити з учнями.
- в) Проведення виховних та позакласних заходів.

3. Методична робота.

- а) Відвідування засідань педагогічної ради школи, засідань методоб'єднань вчителів історії та правознавства.
- б) Вивчення педагогічного досвіду вчителів.
- в) Участь у настановній і підсумковій конференціях з педпрактики.

Примітка: психолого-педагогічні спостереження проводяться упродовж шести тижнів.

Зразок оформлення щоденника студента-практиканта

Київський університет імені Бориса Грінченка

Історико-філософський факультет

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

студента-практиканта ІV курсу Історико-філософського факультету

(прізвище, ім'я, по батькові)

Київ - 2020

Практика проводилась у _____ класі _____
 _____ школи м. Києва.

Керівник практики _____

Директор школи _____

Заступники директора _____

Класний керівник _____

Вчитель-предметник _____

Адреса школи _____

Телефон _____

Розклад дзвінків

1 урок	
2 урок	
3 урок	
4 урок	
5 урок	

Дата, день тижня	Розклад уроків	Види роботи студента- практиканта	Короткі спостереження, поради, погляди, зауваження, висновки.
Понеділок	1.		
	2.		
	3.		
	4.		
	5.		
	6.		
Вівторок	1.		
	2.		
	3.		
	4.		
	5.		
	6.		
Середа	1.		
	2.		
	3.		
	4.		
	5.		
	6.		
Четвер	1.		
	2.		
	3.		
	4.		
	5.		
	6.		
П'ятниця	1.		
	2.		
	3.		
	4.		
	5.		
	6.		

Зразок оформлення титульної сторінки конспектів уроку

КОНСПЕКТ УРОКУ

з _____ (назва предмета),

проведеного студентом IV Історико-філософського факультету

Київського університету імені Бориса Грінченка

(прізвища, ім'я, по батькові)

у _____ класі _____ ШКОЛИ

Зразок оформлення титульної сторінки позакласних і позашкільних заходів.

КОНСПЕКТ ПОЗАКЛАСНОГО (ПОЗАШКІЛЬНОГО) ВИХОВНОГО ЗАХОДУ З ІСТОРІЇ

З теми: _____,

проведеного студентом IV курсу Історико-філософського факультету

Київського університету імені Бориса Грінченка

(прізвища, ім'я, по батькові)

у _____ класі _____ школи

“ _____ ” _____ 2020 р.

Схема аналізу відвіданого студентом-практикантом уроку.

Школа _____

Предмет _____

Учитель _____

Клас _____

Тема уроку _____

Дата _____

Хід та зміст уроку	Зауваження

Висновок
